

Tjänsteutlåtande

Produktionsförvaltningen

Datum 2018-08-16

Dnr PS 2018/0090

Till Produktionsstyrelsen

Huvudmannens sammanfattande analys av de kommunala grundskolornas Systematiska Kvalitetsarbete, Läsåret 2017-2018

Skollagens 4 Kap 3§ Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Inledning

Den information och data som utgjort underlag för denna sammanfattande analys bygger på olika delar.

- Verksamhetschefernas individuella möten med enhetscheferna.
- De processer som sker på chefsmöten för förskolechefer och rektorer
- Respektive rektors uppföljning och analys av det pedagogiska bokslutet.
- Medarbetarsamtal med respektive chef
- Statistik från Skolverkets databaser SIRIS, Jämförelsetal och SALSA
- Statistik från SKLs Öppna Jämförelser
- Produktionsförvaltningens checklista i Stratsys
- Skolinspektionens inspektion dec 2017-jan 2018
- ”Med målen i sikte”, där vi dock inte hann med en gemensam tolkning och analys av resultaten under VT-2017.

Från Skolinspektionens sida utgör ovanstående ett tydligt argument för vikten av att samtliga aktörer i styrsystemet tar nödvändigt ansvar och även samspelar i sitt ansvarstagande. Ytterligare en nödvändig förutsättning för framgång är skolans organisation. Denna måste sätta det pedagogiska uppdraget i fokus och utformas för att det ska hanteras så effektivt och ändamålsenligt som möjligt. Ska skolans personal kunna utföra sitt uppdrag framgångsrikt krävs nödvändiga resurser i form av tid och adekvat utrustning för arbetet. Därtill krävs en genomtänkt organisation för kompetensutveckling och utveckling av skolans interna arbete. Källa: [Skolinspektionen](#)

Rektorerna har byggt strukturer för sitt systematiska arbete som tydliggör när olika delar följs upp, hur detta ska ske och vad uppföljningen ska innehålla. Som ledare för den pedagogiska verksamheten driver rektorerna pedagogiska diskussioner, verkar för samhörighet och samsyn i kollegiet och pekar ut men också ser till att den övergripande inriktningen för arbetet omsätts i praktisk handling. Rektor behöver förutsättningar och förtroende från både hemkommunen, huvudmannen, chefer och personal för att lyckas nå hög måluppfyllelse i sitt arbete.

Här analyseras de delar som är obligatoriska i det systematiska kvalitetsarbetet och där huvudmannen är skyldig att följa upp resultaten:

Tjänsteutlåtande

Förutsättningar, Läsåret 2017-2018

Personalens behörighet/legitimationer.

Källa Skolverkets Jämförelsetal

Lärare (heltidstj.), andel (%) med pedagogisk högskoleexamen	2015	2016	2017*
Österåkers kommunala skolor	82	82	78
Samtliga kommuner i länet	87	84	77
Pendlingskommuner till storstäderna	85	83	83
Riket totalt	85	82	81

*Anställda lärare samkörs nu med Skolverkets register över legitimerade lärare vilket givit en allmän sänkning av andelen legitimerade lärare.

	Lärare m. specialped.	Elever per lärare	Elever åk 7-9 per SYV	Lärare, tillsvidareanställda
Grundskolan - Personalstatistik	högskoleexam. (%)			
Organisation huvudman	Helt.tj.	Helt.tj.	Helt.tj.	(%)
Österåker, kommunal huvudman	2,7	13,2	581,0	82,9
Pendlingskommun nära storstad, kommunal huvudman	4,6	13,1	516,1	88,8
Stockholms län	3,7	13,3	577,0	85,4
Riket	4,6	12,1	499,0	85,9

Alla lärare har legitimation för de ämnen de undervisar i:

Lärarnas kompetens och engagemang är de viktigaste av de yttre faktorerna för elevernas måluppfyllelse. I huvudmannens analys förutsätter vi att legitimerade lärare som undervisar i sina ämnen har högre undervisningskompetens än de som inte har lärarlegitimation. De stora studier som gjorts på området (OECD, McKinsey, Hattie m.fl) är ense om att kompetens och engagemang är viktigare faktorer än lärartäthet.

Analysen ger att vi fortfarande ser stor brist på legitimerade lärare, både här lokalt men likaså på riksnivå. Troligtvis har inte läget förbättrats sedan föregående års mätningar, antagligen har ytterligare försämringar skett på aggregerad nivå. Anledningen till att det är svårt att analysera årets resultat är att det bygger på Skolverkets samkörning av legitimationsregistret och personaldata från vår egen kommun. Vi kan se att denna samkörning gör att andelen legitimerade lärare sjunker i hela landet. Vidare visar analysen att den stora ökningen av modersmållärare sänker andelen legitimerade lärare, då endast 25% av modersmållärarna har lärarlegitimation.

Dock kan vi se att enskilda skolor lyckats bättre än andra och under kommande läsår ska vi undersöka vilka framgångsfaktorer som kan spridas från skolor med störst andel legitimerade lärare. Vi har fortfarande betydande svårigheter att rekrytera legitimerade lärare, vissa kategorier svårare än andra. Exempel på svårrekryterade lärare är till ämnena hemkunskap, modersmål, teknik och slöjd. Förbättringar av andelen behöriga lärare har skett i ämnena moderna språk (spanska och tyska). Negativa förändringar har skett främst i ämnet engelska. Lönekostnaden vid nyrekrytering har

Tjänsteutlåtande

fortsatt att eskalera, vilket oroar. Rektorerne uppger att även ej utbildade lärare har mycket höga löneanspråk.

Analysen visar även på fortsatt svårighet att rekrytera lärare med inriktning mot fritidshemmet.

Andelen elever per SYV i Åk 7-9 är relativt bra i förhållande till jämförbara kommuner i Stockholms Län. På ett år har antalet elever/SYV minskat från 1646 elever till 1215.

Elevernas närvaro:

Produktionsförvaltningens skolor	Närvaro (%)	Frånvaro (%)	Ogiltig frånvaro (%)	Antal elever
Totalt (Läsåret 2015-2016)	93,83%	6,17%	0,40%	3 309
Totalt (Läsåret 2016-2017)	92,06%	7,94%	0,60%	3 396
Totalt (Läsåret 2017-2018)	92,48%	7,52%	0,40%	3 871

Produktionsförvaltningens skolor, antal elever med	Frånvaro 20-49%	Frånvaro 50-79%	Frånvaro > 80%	Antal elever
Totalt (Läsåret 2015-2016)	274	13	7	3 309
Totalt (Läsåret 2016-2017)	271	28	6	3 396
Totalt (Läsåret 2017-2018)	240	15	4	3 871

Huvudmannens analys visar att skolorna följer upp elevernas frånvaro och har planer för att få tillbaka elever med hög frånvaro till skolan.

Elevernas frånvaro minskar generellt på våra skolor, andelen elever med frånvaro över 20% har minskat med cirka 2% jmf med föregående år. Anmärkningsvärt är att frånvaron över 50% har halverats samt att frånvaron över 80%, s.k. hemmasittare inte har ökat utan även den minskar. Samarbete med Socialförvaltningen har inletts under året på ett lovande sätt.

En av orsakerna till minskad frånvaro finns antagligen i det faktum att flera av eleverna som förra läsåret hade stor frånvaro nu går på Helleborusskolan.

Skolpeng/ekonomi

Ekonomi har stor påverkan på kvaliteten och resultaten. Stora skillnader finns mellan skolorna i tätorten och våra skolor i ytterområdena. De centralt belägna skolorna har mycket hög beläggningsgrad, i vissa årskurser så hög att det är ett organisatoriskt och pedagogiskt problem, men ekonomiskt gynnsamt. Våra två särskolor som är integrerade på Solskiftesskolan respektive Sjökarbyskolan har svårt att finansiera verksamheten med den elevpeng som gäller. Båda särskolorna har få elever vilket och skulle ur ett ekonomiskt perspektiv tjäna på att slås samman i gemensamma lokaler

Skolorna i våra ytterområden har i detta avseende inte samma förutsättningar, beläggningsgraden är lägre. En viss omfördelning har under läsåret gjorts för att skapa en större grad av likvärdighet. Vi behöver som huvudman fortlöpande se över fördelningen av våra resurser, för att uppnå likvärdighet i detta avseende.

Tjänsteutlåtande

Pengen påverkar också vilken pedagogtätthet vi kan ha inom våra fritidshem, vilket i sin tur påverkar kvaliteten på läroplanens delar som rör fritidshemmet. Exempelvis påverkar detta barnens möjlighet till inflytande, den pedagogiska miljöns utformning och arbetet med inkludering. Fritidspengen avgör gruppstorleken och måttet antal barn per pedagog.

Pengen ska täcka alla kostnader även de som inte är relaterade till det statliga uppdraget såsom kontroller av miljö och hälsa, fastighetskostnader, friskvårdsbidrag m.m. En mer ”transparent peng” skulle öka förståelsen för dess reella storlek.

Elevgruppens storlek och sammansättning (KF och PF mål)

Elevökningen har under läsåret varit rekordstor, en nettoökning på 475 elever. Lokalbristen och lokalernas utformning är fortfarande enligt rektorerna den enskilt största utmaningen vad gäller organiserandet av undervisningen. Elevernas måluppfyllelse påverkas negativt genom svårigheter att anpassa undervisningen och ge särskilt stöd genom lokalbristen. Även Skolinspektionen konstaterar i sin inspektionsrapport att ”Utredningen visar att det på flera skolor saknas tillgång till utrymmen och mindre grupperum för att tillgodose elevers behov av anpassningar, extra anpassningar och särskilt stöd. Det innebär en risk för att elever inte har tillgång till de lokaler på sin skolenhet som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna fyllas, samt för att ge elever de anpassningar, extra anpassningar och särskilt stöd som de är i behov av och har rätt till.”

Produktionsförvaltningens ”insatementsbidrag” för att starta fler särskilda undervisningsgrupper har redan första året skapat bättre förutsättningar, speciellt personellt för de som fått ta del av bidraget. Många elevgrupper är i dag så stora att det är organisatoriska svårigheter att inkludera elever i behov av särskilt stöd och att ta mot nyanlända elever. Av den anledningen har vi nu tre förberedelseklasser för nyanlända elever. Solskiftesskolan, Margretelundsskolan och Ljusterö skola har idag förberedelseklasser, kommande läsår förutspår vi att ytterligare minst en klass behöver startas. Beslut har också fattats att starta den så kallade Skolakuten, en skola som med hög kompetens och personaltätthet ska hjälpa skolor och elever till god måluppfyllelse.

Enheterna uppfyller målet om att alla barn ska förstå och omfatta vårt samhälles demokratiska värderingar:

Rektorerna uppger att det är svårt att bedöma hur väl skolorna uppfyller detta mål. Dock beskrivs många aktiviteter som vi bedömer som gynnande. Generellt har våra skolor väl fungerande ”Trygghetsteam” och planerad undervisning inom området. Huvudmannens analys ger att enheterna väl beskriver utbildningsinsatser, men har svårare att beskriva effekten.

Enheterna arbetar enligt de riktlinjer som gäller för arbetet med normer och värden:

Tjänsteutlåtande

Rektorerna uppger att de arbetar enligt de riktlinjer som finns i Lgr 11. Bland kommentarerna kan nämnas att flera skolor uppger att de ska förstärka det främjande arbetet och involvera hela skolans verksamhet i detta. Inkluderingen av nyanlända har varit svårt, inte minst genom lokalbrist. Goda exempel på metoder och modeller för att arbeta med Normer och värden finns på flera av våra enheter, som är värda att delas till de enheter som behöver stöd.

Enheterna bedriver ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever:

Våra skolenheter bedriver ett systematiskt målinriktat arbete, enligt de planer skolorna tagit fram. Här kan Skolförvaltningens ”Med målen i sikte” (uppföljningsmodell) ge god input om utvecklingen, tyvärr finns inte 2017 års undersökning att tillgå när detta skrivs. I samarbete med våra rektorer uppdaterades skolorna planer runt årsskiftet.

Enheterna uppfyller målen för de kunskaper varje elev ska utveckla

Huvudmannens analys ger att våra skolenheter arbetar metodiskt för att hitta vägar för varje elev att lyckas. Alla rektorer uppger att skolorna delvis uppfyller målen som alla elever ska nå. Dock kan vi konstatera att alla elever inte når förväntade mål, trots anpassningar och beslut om särskilt stöd. Skolorna har handlingsplaner för att möta elever som inte når de kunskapsresultat som varje elev har rätt att utveckla. Anpassningar görs, men behöver följas upp, utvärderas och omprövas om de inte har avsedd effekt.

Kartläggningar har gjorts på alla skolor för att öka kunskapen och förståelsen för vad som behöver utvecklas. Generellt kan sägas att skolorna har god kännedom om vilka insatser elever i behov av anpassningar och stöd behöver.

Analysen ger att de skolor som haft svårigheter att rekrytera lärare och elevhälsopersonal har de största svårigheterna att nå 100% måluppfyllelse.

Enheterna arbetar enligt de riktlinjer som gäller för arbetet med kunskap, utveckling och lärande:

Alla våra skolenheter har under läsåret kartlagt tillgängligheten. Många uppger att skolornas lärmiljöer behöver utvecklas för att tillgodose att alla elever en god chans att lyckas i arbetet. Stort engagemang inom området från våra rektorer ger gott hopp om positiv utveckling. Även att allt fler förstelärare får uppdrag inom området som gynna en positiv utveckling bedöms som framgångsrikt. ”Vi lyckas i många fall, men inte i alla situationer eller arbetsformer”

Samtliga elever på våra skolenheter i åk 3 har uppnått de kunskapskrav som minst ska uppnås:

Enstaka elever på respektive skola når ej kunskapskraven i åk 3. Rektorerna har god kunskap om de elever som inte når kunskapskraven och aktiva insatser sätts in från skolornas håll. Analysen ger här att elevernas resultat i respektive ämne följs upp tidigt och att relevanta anpassningar sker.

Tjänsteutlåtande

Samtliga elever på våra skolenheter i åk 6 och 9 har uppnått de kunskapskrav som minst ska uppnås:

Meritvärdet ligger kvar på samma nivå som föregående år, dock med en liten men ändå ökning. Fortfarande når inte alla elever alla kunskapskraven som ska uppnås. Speciellt ser vi att flickorna i åk 9 presterar avsevärt mycket bättre resultat än pojkarna. Detta gäller alla våra högstadieskolor. Visserligen skiljer vi oss inte från friskolorna i kommunen, eller övriga kommuner i länet eller riket. Men analys om vad skolorna kan göra för att utjämna dessa skillnader behövs. Vi kan även se att nyanlända elever har lägre måluppfyllelse liksom eleverna i de särskilda undervisningsgrupperna. Samma analys behöver göras, tillsammans med rektorerna, inom detta område. Jämför vi de kommunala skolornas måluppfyllelse med de fristående skolorna och exkluderar nyanlända elever är meritvärdena likvärdiga.

Åk 9	Antal elever	Meritvärde
2017-2018	325	241,7*
2016-2017	374	240,8
2015-2016	271	235,5
2014-2015	246	226,3
2013-2014	304	216,7

*Preliminära siffror

På senhösten får vi jämförelsesiffror från Skolverket gällande länet och riket att ha som jämförelse.

Förstelärarna har ett tydligt uppdrag och bidrar till skolans utveckling

Fler (75%) rektorer än tidigare uppger att de är nöjda med förstelärarnas prestation och att de har ett tydligt uppdrag. Speciellt lyckade satsningar har varit när förstelärarna ansvarar för kompetensutvecklingsinsatser på skolorna. ”Vi kan konstatera att den bästa kompetensutvecklingen är det goda kollegiala samtalet om undervisning och dess utveckling.” Förstelärarna har generellt fått tydligare ansvar och roll i skolornas utvecklingsarbete.

Enheterna uppfyller målen för barns och elevers inflytande samt elevers ansvar:

Måluppfyllelsen varierar kraftigt enligt våra rektorer vad gäller frågan om eleverna har reellt inflytande eller inte. Flera enheter ser detta som ett prioriterat utvecklingsområde, inte minst vad gäller att våra skolor borde en gemensam tolkningsgrund kring begreppet ”inflytande och ansvar”. Vi lyfter detta som ett prioriterat utvecklingsområde för alla våra enheter.

Enheterna har fungerande rutiner för hur barn och elever ska ges inflytande över utbildningen och ta ansvar för förskole- respektive skolmiljön:

Våra enheter har de forum och rutiner som författningarna kräver för att möjliggöra elevernas inflytande.

Tjänsteutlåtande

Studiehandledning på modersmålet erbjuds och påverkar elevernas måluppfyllelse

Studiehandledning erbjuds i hög grad på de flesta av våra skolor. Analysen ger att regelbunden studiehandledning på modersmålet är viktig för elevernas måluppfyllelse. Ett tydligt förbättringsområde är att samarbetet mellan skolans andra lärare och studiehandledarna behöver förbättras. Tydligast syns detta i att studiehandledarna i högre omfattning behöver få tillgång till planeringar och undervisningsmaterial. Arbetet med kartläggning av nyanlända elevers kunskaper behöver förbättras på de skolor som inte har förberedelseklass. Vidare är mottagandet av nyanlända i ordinarie klasser mycket kostsam, anser flera rektorer. Detta fick till följd att alla elever inte fick den studiehandledning på modersmålet som de behövde och hade rätt till.

De elever som har rätt till modersmålsundervisning erbjuds detta

Elever som har rätt till modersmålsundervisning erbjuds detta.

De extra anpassningar enheterna gör påverkar elevernas måluppfyllelse

De extra anpassningar som görs påverkar elevernas måluppfyllelse i mycket hög grad.

Det särskilda stöd enheterna ger eleverna påverkar elevernas måluppfyllelse

Rektorerna uppger att det särskilda stödet i mycket hög grad påverkar elevernas måluppfyllelse. Dock ser vi att det finns tendenser att lägga för mycket fokus på formalia och kärnämnen. ”Vi behöver flytta fokus från PMO, och blanketter till innehållsfokus. I ämnen som t.ex Idrott och hälsa saknas det kunskaper om i Elevhälsogruppen, varför lägre krav på anpassningar görs.”

De åtgärdsprogram vi upprättar påverkar elevernas måluppfyllelse

Ja, vår bedömning är att åtgärdsprogrammen påverkar elevernas måluppfyllelse i positiv riktning. Vi kan se att upprättande av ÅP ökar i åk 9, när oro för elevernas måluppfyllelse finns. De senaste åren har antalet kraftigt minskat, ungefär en halvering på 5 år. Det största förbättringsområdet vi ser är att bättre kvalitet på uppföljningar behövs. Några skolor har tidsbegränsat ÅP till exempelvis 6 veckor, vilket antas leda till bättre kvalitet i uppföljningarna.

Deltagandet i läslifftet har påverkat undervisningen och elevernas måluppfyllelse

Få skolor har deltagit i läslifftet detta år, men flera rektorer uppger att goda effekter fortfarande syns från tidigare deltagande. Åtminstone en skola uppger att de planerar deltagande kommande läsår.

Det finns på enheterna ett eller flera forum för samråd med barnen samt möjlighet att för elevföreträdare att under skoltid behandla frågor av gemensamt intresse:

Ja, rektorerna uppger att forum för detta finns. Exempelvis nämns skolråd, klassråd, matråd, skolgårdsråd och flera andra råd.

Tjänsteutlåtande

Det finns vid varje grundskoleenhet ett eller flera forum för samråd med vårdnadshavarna:

Ja, det finns.

Enheterna har fungerande rutiner för samverkan och fortlöpande dialog med föräldrarna om barn och elevers trivsel, utveckling och lärande:

Rutiner finns och följs.

Det finns ett fungerande samarbete till stöd för barns- och elevers kontinuerliga utveckling och lärande mellan de olika skolformerna och med fritidshemmet:

En arbetsgrupp har under läsåret skapat handlingsplan och rutin för övergången mellan förskola och förskoleklass. Analysen visar att ” När det gäller förskola/skola är det fortfarande ett stort utvecklingsområde trots att det finns ett samarbete. Planen som finns för detta behöver implementeras ytterligare så att alla rutiner och riktlinjer följs. Betydande förbättringar har skett de senaste åren. Även samarbetet mellan skola och fritidshem har utvecklats i positiv riktning, dock finns betydande organisatoriska svårigheter att komma till rätta med. Bristen på utbildad fritidspersonal uppges fortfarande vara det största skälet till detta. Ett annat utvecklingsområde är övergången från grundskola till gymnasieskolan. Vår ”arbetsgrupp för övergångar” behöver fortsätta sitt arbete med att ta fram handlingsplaner och rutiner även under kommande läsår. Bl.a. ser vi att det finns ett behov av rutiner för övergången mellan förskoleklass och åk 1.

Tillgodoser din enhet varje elevs behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet?

Alla enheter har inte Studie- och yrkesvägledare anställda, men i stort fungerar arbetet enligt de riktlinjer som finns genom att ordinarie pedagoger har detta i sitt uppdrag. Under kommande läsår behöver vi diskutera om våra SYV ska tillhöra den Centrala elevhälsan för att ska en likvärdighet inom området.

Är alla elever informerade om på vilka grunder betyg ges, dvs ämnenas och kursernas mål och kunskapskrav?

Att alla elever är informerade är nog relativt säkert, om det har gjorts på ett sätt som också gör att eleven förstått är svårare att veta. En samlad bild är dock att enskilda lärare brister i detta och att utbildningsinsatser behövs på lokal nivå.

Rektor är pedagogisk ledare och inriktar verksamheten mot de nationella målen:

Vår analys ger att våra grundskolerektorer fortsätter att utveckla det pedagogiska ledarskapet samt att verksamheten styrs mot de nationella målen. Vi följer fortsättningsvis ”Med målen i sikte” för att se utvecklingen över tid.

Tjänsteutlåtande

Alla lärare har legitimation för de ämnen de undervisar i:

Andelen (%) legitimerade lärare har legat relativt stilla de senaste åren. Dock ser vi en något negativ utveckling mest beroende på det ökande antalet modersmållärare som saknar legitimation, 75% av lärarna saknar legitimation. Men också svårigheter att hitta legitimerade vikarier vid ex tjänstledigheter. Vi ligger i paritet med länet inom detta område.

Hur ser rekryteringbehovet inför HT-18 ut?

Rekryteringsläget ser bättre ut än de senaste åren. Annonseringen kunde ske tidigare i år, vilket innebar att våra skolor fick ett större och bättre utbud av lärare. De senaste åren har vi varit sist ut p.g.a. av risk för övertalighet från främst Vård- och Omsorgsverksamheterna. Även sommaren har varit relativt befriad från sena uppsägningar. Fokus på att behålla duktiga lärare har även det givit positiv effekt, dock oror sig rektorer för löneläget som gör att lärare ”enkelt” kan öka sin lön genom att byta kommun/huvudman. En reflektion är att vi borde se över möjligheten att införa en trohetsbonus för skickliga lärare, som vi vill behålla.

Enheten har en väl fungerande sammansättning av elever i skolans klasser:

Generellt har vi bra elevsammansättning i skolorna klasser. Dock upplevs klasstorlekarna för stora på grund av lokalbristen. Svårigheter med att starta upp ”Särskilda undervisningsgrupper” uppges av samma orsak även skapa sämre förutsättningar för både enskilda elever så väl som grupper.

Rektor ansvarar för skolans resultat och att verksamheten systematiskt och kontinuerligt planeras, följs upp, utvärderas och utvecklas i enlighet med de nationella målen:

Samtliga enheter har fungerande system för det systematiska kvalitetsarbetet som bidrar till utveckling av verksamheten. Skolinspektionen konstaterar vid sin inspektion i början av 2018 att ” Skolinspektionen bedömer att det finns brister i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete för grundskolan. Utredningen visar att huvudmannen inte följer upp att eleverna ges de anpassningar, de extra anpassningar eller det särskilda stöd som de är i behov av. Utredningen visar att det på flera skolor saknas tillgång till utrymmen och mindre grupperum för att tillgodose elevers behov av anpassningar, extra anpassningar och särskilt stöd. Det innebär en risk för att elever inte har tillgång till de lokaler på sin skolenhet som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna fyllas, samt för att ge elever de anpassningar, extra anpassningar och särskilt stöd som de är i behov av.”

Övrigt som följs upp

Verksamhetsförstärkning

Insatt stöd bedöms ha effekt på elevernas måluppfyllelse, på några enheter ses verksamhetsförstärkning som lika med ytterligare personal. En del synpunkter om storleken på stödet finns och att verksamhetsförstärkning enbart skulle vara det utrymme man har att använda till stöd. Det är inte helt tydligt att kunskap finns överallt om att största delen av det särskilda stöd som ett barn behöver finns i grundpengen och är rektors och förskolechefens ansvar att fördela. En förskjutning från individperspektiv till undervisnings- och lärmiljöperspektiv har skett.

Tjänsteutlåtande

Enheterna har en fungerande plan för åtgärder vid hög elevfrånvaro

Ja, generellt har skolorna en fungerande plan för hur eleverna ska komma tillbaka till skolan efter hög frånvaro.

Personalförstärkning genom lågstadielöftet har påverkat undervisningen och elevernas måluppfyllelse

Ja, personalförstärkningarna genom lågstadielöftet tillmäts mycket stor betydelse, bland annat har personaltätheten ökat, vilket har goda effekter på arbetsmiljö och måluppfyllelse.

Nyanlända elever har påverkat undervisningens utformning

De nyanlända elevernas behov har i hög utsträckning påverkat undervisningens utformning. Så gott som alla dessa elever behöver extra anpassningar och särskilt stöd, vilket i sig ställer stora krav på organisation, kompetens och engagemang. De skolor som tagit mot flest antal elever gör ett riktigt bra arbete, för att de ska lyckas. ”Att ta emot nyanlända kräver mycket av pedagogerna. Det utvecklar och tillför massor, både för pedagogerna och för eleverna” .

Salsa och socioekonomisk viktning har påverkat elevernas måluppfyllelse

Ja, viktningen ger möjlighet till ökad måluppfyllelse genom att särskilda insatser kan göras. För de skolor med störst andel föräldrar utan eftergymnasial utbildning och stor andel nyanlända är detta ett mycket betydelsefullt tillskott av resurser. Sakta sker en utjämning av fördelningen av elever med icke svensk bakgrund, vilket forskningen visat är positivt för den totala måluppfyllelsen. Omfördelningen av våra resurser utifrån socioekonomisk perspektiv behöver dock fortsätta för att kompensera för ökade kostnader för exempelvis studiehandledning på modersmålet.

	Andel (%) elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning	Andel (%) elever med svensk bakgrund (Inom parentes 2017)
Österåker, kommunal huvudman	59 (58,6)	84 (81,5%)
Ljusterö skola (för få för att ge underlag)	30 (..)	83 (..)
Röllingbyskolan (Prolympia)	51 (61,6)	72 (82,9)
Skärgårdsstadsskolan	71 (62,2)	91 (87,2)
Solskiftesskolan	50 (67,1)	86 (86,1)
Söraskolan	51 (37,5)	67 (64,7)
Tråsättraskolan	64 (69,3)	89 (87,0)

(inom parentes 2017)

(..) För litet underlag för att publiceras

Tjänsteutlåtande

Elevhälsans arbete påverkar elevernas måluppfyllelse

Inom detta område kan vi se riktigt stora variationer på hur den stödjer skolan och eleverna i arbetet. Den främsta orsaken till de riktigt goda exemplen på gott elevhälsoarbete tillskriver vi rektors ledning. Där det inte fungerar väl är det oftast brister i kontinuiteten p.g.a. avsaknad av en eller flera yrkeskategorier inom elevhälsan. Med start HT-2018 centraliseras elevhälsan och fokus kommer att läggas på rekrytering och att skapa goda arbetsförhållanden för elevhälsopersonalen. Även Skolinspektionen kritiserade huvudmannen för dessa brister inom elevhälsan, som tidigare varit decentraliserad till skolorna rektorer.

Inrapporterade tillbud och olycksfall påverkar organisation/struktur

System och rutiner finns och underlagen utgör grund för planering.

Lokalernas utformning påverkar kvalitet och resultat

70% av rektorerna anser att lokalerna har sådana brister att de påverkar elevresultaten negativt. Flera av våra skolor upplevs som slitna och dåligt underhållna. Skolornas arbetsmiljömätningar visar samma resultat. Dessutom är många av våra skolor föråldrade till sin utformning, som begränsar utvecklingen mot ett modernare arbetssätt. Lokalbristen hindrar skolorna att fullt ut arbeta med anpassningar då undervisningslokaler och grupprum inte räcker till. Även bristande lokalvård nämns som en brist och flera rektorer funderar på att själva ta över lokalvården, då de upphandlade företagen inte levererar tillräcklig kvalitet.

IKT påverkar kvalitet och resultat

Grundkompetensen hos vår personal ökar, men den är ojämnt fördelad. Satsning på IKT-kompetens behövs. ”För att eleverna ska få stöd i att utveckla sin digitala kompetens måste personalen i alla skolans verksamheter ha en egen god digital kompetens.” Även reinvesteringar behövs då en stor del av utrustningen är föråldrad. Resultat och kvalitet påverkas tydligt där man medvetet använder digitala verktyg, enligt rektorerna. IKT ses som en grund för lärande och möjliggör alla elevers delaktighet och möjliggör individualisering utifrån elevernas behov. Behov finns av ”centrala” satsningar och önskingar om IKT-policy som beskriver miniminivå vad gäller tillgång till digitala verktyg.

Nyttjande av pedagogcentrum påverkar kvalitet och resultat

Hälften av rektorerna uppger att pedagogcentrum helt klart påverkar kvalitet och resultat, det är också de som använt dess tjänster flitigast. Variationen är stor hur mycket den nyttjats. Även detta läsår är det handledningen och IKT-stödet som bedöms hålla högst kvalitet.

Insatt kompetensutveckling/omvärldsbevakning påverkar resultat och kvalitet

”Vi är överens om att de fortbildningsåtgärder vi gör som är gemensamma har bäst effekt på undervisningen. Även individuell kompetensutveckling är gynnsam, men det är i det kollegiala samspelet som ”det händer saker””.

Tjänsteutlåtande

I de fall utbildningsinsatserna är kopplade till skolans utvecklingsbehov, ser vi tydliga effekter. Allt mer av utvecklingsinsatserna sker i kollegial form, vilket upplevs som framgångsrikt.

Det systematiska kvalitetsarbetet på enheterna påverkar resultat och kvalitet

Ja systematiskt arbete påverkar resultat och kvalitet.

All personal känner till arbetsgivarens plan och rutin för diskriminering och kränkande behandling

Alla rektorer har informerat om plan och rutin på APT, trots detta anser enstaka individer att de inte känner till dessa. Hälften av rektorerna svarar dock ja på frågan.

Enheten har en plan för hur "sjukskrivningarna" bland personalen ska minska

Samtliga rektorer uppger att de har en plan för detta arbete. Analysen ger att personalavdelningens medverkan har varit en framgångsfaktor.

Mål från läsåret 2017-2018

Tillgänglig utbildning

Fokus under Läsåret 2017-2018 hamnar på att göra utbildningen mer tillgänglig för alla elever. För detta arbete använder vi SPSM:s Värderingsverktyg som kartlägger Förutsättningar för lärande, Social miljö, Pedagogisk miljö samt Fysisk miljö.

Värderingsverktyget för tillgänglig utbildning är utformat för att samla kunskap som finns i organisationen om hur tillgänglig verksamheten är. Frågorna är ett stöd för att se vilka områden i verksamheten som fungerar bra och vilka som behöver förbättras.

Under första halvan av HT 2017 Kartlägger alla skolenheter sin verksamhet, sedan fortsätter arbetet med gemensam analys samt upprättande av lokala och centrala handlingsplaner. Arbetet beräknas vara klart till april 2018.

Rektorens pedagogiska ledarskap

Målet kvarstår och utökas med specifika ställningstaganden som rektorerna behöver göra kring "Tillgänglig utbildning".

En likvärdig elevhälsa

Fortsatt fokus på området, med centralisering av skolsköterskorna för ökad likvärdighet.

Tjänsteutlåtande

Huvudmannens prioriterade mål för Läsåret 2018-2019

Systematisk uppföljning, utvärdering och analys av alla elevers resultat i alla ämnen. Rektorer och PF skapar metoder och system för att följa upp utvärdera och analysera på enhets och förvaltningsnivå.

Huvudmannens analys: Våra skolenheter skapar allt bättre metoder/underlag för utveckling av skolorna verksamhet. Det som idag saknas är gemensam analys utifrån resultaten på både lokal och aggregerad nivå. Särskolan och fritidshemmet ska från läsåret 2018-2019 följas upp på verksamhetsnivå och utgöra underlag för kommande års kvalitetsarbete.

Aktivitet: Implementering av SKU (Systematiskt Kvalitetsarbete Utbildning) i Stratsys.

En likvärdig elevhälsa

Huvudmannens analys: Samordningen av psykologer, kuratorer och skolsköterskor visar på brister. Stora rekryteringsproblem för yrkesgrupperna har försvårat ett kontinuerligt utvecklingsarbete. Den nybildade Centrala elevhälsan får i uppdrag att organisera elevhälsoteam, bestående av skolsköterska, kurator och psykolog som tillsammans med rektor utgör basen i den lokala skolans elevhälsa. Chefen för den centrala elevhälsan får även i uppdrag att tillsammans med verksamhetscheferna och rektorerna skapa goda gemensamma rutiner för elevhälsoarbetet på skolenheterna.

Tre aktiviteter prioriteras under läsåret:

- a) *PMO* som journalsystem ska användas inom hela elevhälsan from augusti 2018.
- b) *ANDTS* – Utifrån den Nationella strategin (*ANDT*) och Österåkers kommuns samlade strategi kartlägga enheternas nuvarande *ANDTS*-arbete.
- c) Vidare får den centrala elevhälsan i uppdrag att tillsammans med skolornas rektorer skapa en gemensam strategi för fortsatt arbete samt en gemensam handlingsplan.

Tillgängligt lärande

Inkludering och delaktighet – Huvudmannens analys visar att det påbörjade arbetet kring tillgängligt lärande har givit en ökad medvetenhet om att insatser kring inkludering och delaktighet behövs, för att närma oss målet om ett tillgängligt lärande för alla fokuserar vi detta läsår på Inkludering och delaktighet.

Aktivitet: Alla skolor fortsätter arbetet med Tillgängligt lärande genom att under läsåret fokusera på Inkludering och delaktighet. Modellen vi använder är kollegialt lärande i moduler enligt skolverkets tidigare lyft, exempelvis matematiklyftet.

Modellen bygger på en form där deltagarna, ofta med stöd av en handledare, diskuterar exempelvis undervisningssituationer, didaktiska frågor, ledarskapsfrågor, lyfter upp problem och svårigheter, kritiskt granskar både sin egen och andras undervisning eller handlingar samt ger och får återkoppling från andra deltagare. Det som deltagarna läser, diskuterar och planerar, genomförs och provas sedan i den egna verksamheten.

Alla elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet ska erbjudas detta

Chefen för modersmålsundervisningen, där studiehandledningen ingår får i uppdrag att skapa goda rutiner för planering, genomförande och uppföljning av studiehandledningens effekter, detta sker i

Tjänsteutlåtande

samarbete med grundskolans och gymnasieskolans rektorer. I uppdraget ingår att utreda om det finns behov av central styrning av studiehandledning till nyanlända elever.

Anders Wedin
Verksamhetschef utbildning